

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Анастас Згуров Баталов, дм
Медицински Университет – Пловдив,
Катедра Пропедевтика на Вътрешните Болести
Клиника по ревматология, УМБАЛ „Каспела“

Относно дисертационен труд на тема:
„Вътреставна терапия с кортикостероиди и лубриканти при лечение на остеоартрозата
на тазобедрената става ”

за присъждане на образователна и научна степен „доктор” на
д-р Любомир Иванов Сапунджиев,
докторант на самостоятелна подготовка,
Катедра по Пропедевтика на Вътрешните болести, МФ, МУ-Пловдив,
с научен ръководител
проф. д-р Анастас Згуров Баталов, д. м.

1. Общо представяне на процедурата

Получих комплект материали на хартиен/електронен носител, който е в съответствие с Чл. 115 (1) от Процедура за придобиване на ОНС “Доктор” в МУ – Пловдив и включва дисертация, автореферат, списък и ксерокопия на научните публикации и съобщения по темата на дисертацията, автобиография в европейски формат на докторанта.

Документите отговарят на изискванията за изпълнение на процедура по защита на дисертационен труд.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Докторантът д-р Любомир Иванов Сапунджиев е роден на 02.12.1968 г. в гр. Пловдив. През 1986 г. завършва с отличен успех средното си образование в гимназия „Паисий Хилендарски“ в гр. Пловдив. През 1994 г. с отличен успех завършва Медицински университет – Пловдив. Започва работа по разпределение, като началник на селска здравна служба в с. Старосел 1994-1999 г. и специализация по вътрешни болести към МУ – Пловдив. От 1999 г. до 2009 г. след спечелени конкурси, е назначен

като лекар ординатор към Клиниката по ревматология на УМБАЛ „Св. Георги“, като асистент, и впоследствие като старши асистент (2004 г.) към Катедрата по Пропедевтика на вътрешните болести към МУ – Пловдив. От 2009 г. до настоящия момент е началник на РО към УМБАЛ “Пълмед“ - Пловдив. Има признати специалности по Вътрешни болести (2000 г.), Ревматология (2004 г.) и Здравен мениджмънт (2010 г.).

Докторантът е преминал допълнително обучение за: Извършване на диагностични и терапевтични дейности с източници на йонизираща радиация – 2011 г., към Националния център по Радиобиология и Радиационна защита; Работа с рентгенова и DXA-апаратура 2011 г. и 2016 г. във ВМА-София, е сертифициран клиничен денситометрист от ISCD 2011 г., е сертифициран за извършване на ставни манипулации под рентгенов контрол 2011 г. Премахва успешно Курсове по ставна ехография към EULAR, нива BASIC - 2011 г.; INTERMEDIATE - 2012 г.; ADVANCED – 2014 г., Сертифициран е за извършване на манипулации под ехографски контрол (EULAR-2014 г.; BAMSU- 2016 г.). Ръководител е на 10 специализанта по Ревматология - 5 от тях придобили специалност, 3 в процес на обучение и 2 - временно прекъснали поради „Майчинство“.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Представената тема отговаря на научните интереси и необходимостта от изследвания в тази област на ревматологията. Мускулно-скелетната ултрасонография (МСУС) е активно разработвана методика с все по-широко приложение в ревматологията, за първи път у нас са сравнени двете методики - ултразвуково/ рентгенографски насочени артроцентези по показатели акуратност, време, себестойност на манипулацията и вредности за пациента и оператора. Дизайнът на проучването е иновативен, позволяващ оценката на игнорирани до момента фактори върху прогресията на коксартрозата и отговора на болестта към различните вътреставни терапии. Налице е актуалност на разработваните в дисертационния труд проблеми в научно и научно-приложно отношение.

4. Познаване на проблема

Докторантът е направил подробен литературен обзор, което показва богатата информираност по темата. Представени са възможностите на докторанта да синтезира научните данни, да прави точни заключения и изводи.

5. Методика на изследването

Проучването е проспективно интервенционално с 2 терапевтични курса през 5 месечен период с 3 субстанции (вътреставно приложение на кристален кортикостероид – IACS; хиалуронова киселина с ниска – LMWHA, и висока – HMWHA, молекулна маса) и контролна група с физиологичен разтвор. Периодът на проследяване от 5 години е съобразен с естествения ход на болестта, очакваните промени и препоръките на международните съсловните организации (OARSI) за проучвания върху остеоартрозата. Проследяването е клинично и рентгенологично с използване на утвърдени в световен мащаб индекси за оценка на клиничната и рентгенографска прогресия при терапевтичните и контролната групи. Дизайнът, рандомизацията, заслепяването и проследяването са избрани и извършени съобразно международните препоръки, което поставя проучването в категорията на двойно сляпите, рандомизирани и плацебо контролирани проучвания (DB-RCT) с висока значимост на получените резултати.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е написан на 426 стандартни машинописни страници и е структуриран по приетия начин в съответните раздели. Съдържа 345 фигури, 106 таблици и 17 страници с приложения. Представеният дисертационен труд е съобразен с изискванията на МУ-Пловдив за структуриране и обемно съдържание – включва следните раздели: Съдържание - 5 стр.; Използвани съкращения - 4 стр.; Литературен обзор - 87 стр.; Цел и задачи - 2стр.; Пациенти и методи - 22 стр.; Резултати и обсъждане - 267 стр.; Изводи - 2 стр.; Приноси - 1стр.; Списък на публикациите по темата - 2стр.; Книгопис -15 стр.; Приложения - 17стр. Използваните съкращения са коректно отразени.

Литературният обзор е написан на 87 стр. и включва 19 таблици и 36 фигури, структуриран е в 3 части: 1. Остеоартрозата – съвременни концепции в етиологията и патогенезата; 2. Коксартрозата – особености в клиничната картина, образната и лабораторната диагностика, клинично-рентгенологични варианти на коксартрозата; 3. Вътреставни терапии при коксартроза. Литературният обзор е с характер на систематичен обзор, анализиращ и сравняващ дизайните и резултатите на проучванията

с вътреставни кортикостероиди, хиалуронова киселина, богата на тромбоцити плазма, локални анестетици и физиологичен разтвор при коксартроза. Обзорът е изчерпателен, актуален и насочва към целите и задачите на дисертационния труд. Представени са досега съществуващите данни в литературата относно клиничко-рентгенологичните подгрупи пациенти, методиките за насочена артроцентеза на тазобедрената става, използваните дизайни при проучванията върху вътреставните терапии на коксартрозата и постигнатите с тях резултати. Обзорът е написан в достатъчен обем и показва, че докторантът има задълбочени познания по проблема на дисертацията.

Целта на дисертационния труд е ясно формулирана и съответства на поставените задачи.

Разделът „Пациенти и методи“ е подробен (22 стр.) и последователно разработен. Добре обяснени и онагледени (26 фигури и 7 таблици) са отделните етапи на проучването – дизайн, рандомизация, клинично и рентгенографско проследяване на пациентите, използвани статистически методи - от определяне на големината на групите, до обработката на резултатите.

Резултатите са обективни, нагледно представени (80 таблици и 283 фигури) и добре интерпретирани с използването на съвременни статистически методи – междинни анализи (непараметричен анализ Mann-Whitney; Kruskal-Wallis) и крайни анализи (post hoc анализите на Dunn и Dunn-Bonferroni). Графичното представяне на непрекъснатите променливи е с „boxplot“ диаграми, използвана е SPSS версия 23.0.

Анализ и обсъждане на резултатите е правен и представян в края на всеки период на проследяване, а като обобщение (за всички периоди) - в отделен заключителен абзац. Анализът и обсъждането на резултатите са задълбочени и показват познанията и способността на докторанта за събиране, оценка и интерпретация на информацията от получените данни. Финалните резултати са основа за преоценка и вероятни промени в дизайните на проучванията за наличието на симптоматичен/болестомодифициращ ефект при вътреставните терапии на коксартрозата.

Изводите са правилно аргументирани и съответстват на поставената цел и изпълнените задачи. Те синтезират анализа на данните от обзора и собственото проучване.

Приносите са с потвърдителен характер (връзка на пола и рентгеновия модел с клиничната картина, прогресията на коксартрозата и отговорът към вътреставни терапии), научно-приложен (сравнение на методиките за насочена артроцентеза на тазобедрената става) и оригинален за българската ревматология характер (дизайн на

проучването и резултати от 5-годишно проследяване на 500 български пациента с коксартроза).

Литературната справка включва 247 заглавия – 5 на кирилица и 242 на латиница, което още веднъж подчертава актуалността на разглеждания проблем на световно ниво и необходимостта от разработването му у нас.

Дисертацията е написана грамотно.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Докторантът е посочил 8 приноса: 2 оригинални (дизайн и негативно влияние на йодсъдържащите контрасти върху еволюцията на коксартрозата), 4 - с научно-приложен характер (терапевтична ширина на вътреставните терапии в зависимост от рентгеновия стадий и модел, кумулативен ефект на повторните курсове, позициониране на повторните курсове във времето в зависимост от рентгеновия стадий и модел, предимства на ултразвуковото пред рентгенографски насочените артроцентези) и 2 приноса с потвърдителен характер, но оригинални за България (връзка на пола и рентгеновия модел с клиничната картина, прогресията на коксартрозата и отговора към вътреставни терапии), които напълно приемам.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Във връзка с дисертацията са представени 5 пълнотекстови публикации (1 - на английски език в международно списание с импакт фактор, 4 на български език в национални списания с редакционна колегия и рефериране в ORCID), в които докторантът е първи автор. Реализирани са 5 участия на научни форуми у нас (пленарни доклади на национални конгреси) и 2 в чужбина (EULAR 2013; 2014). Броят на научните трудове покрива количествените критерии, заложиени в Правилника на МУ-Пловдив.

9. Лично участие на докторанта

Докторантът е участвал лично в изготвянето на дизайна, селекцията на пациентите и извършването на манипулациите под рентгенов и ехографски контрол в проучванията, свързани с дисертационния труд, обобщаването и анализирането на резултатите.

10. Автореферат

Авторефератът съдържа 82 страници текст с включени 31 таблици и 27 фигури и отразява в резюме представеното в дисертационния труд, давайки възможност за нагледно и достатъчно пълно запознаване с целите, задачите, резултатите, изводите и приносите на труда. Онагледен е добре с цветни снимки, графики и фигури.

11. Критични забележки и препоръки

Имам забележки по отношение на представянето на резултатите. Повечето от тях са дадени под формата на твърде големи таблици. Трудно се ориентираме в тях по отношение на главните находки. Би било по-уместно да се представят като нагледни графики.

12. Заключение

Представеният дисертационен труд на тема „Вътреставна терапия с кортикостероиди и лубриканти при лечение на остеоартрозата на тазобедрената става“ е комплексно проучване с ясно формулирана цел, задачи и резултати, с оригинален принос в съвременната ревматология. Той показва теоретичните познания и способностите на докторанта за планиране, провеждане и анализиране на данните от клинични проучвания, съпоставянето на собствените данни с тези от научната литература и извеждане на качествени изводи. Темата на дисертационния труд не е изследвана в България, а резултатите от него са с научни и практически приноси в ревматологията у нас. Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Регламента за придобиване на ОНС “доктор” в МУ – Пловдив.

Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователна и научна степен “доктор” на д-р Любомир Иванов Сапунджиев в докторска програма по „Ревматология“.

16. 05. 2021 г.

Гр. Пловдив

Изготвил становището:

(проф. д-р Анастас Згуров Баталов, дм)